
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

יסודות המשפט וזכויות האדם - 3131

תאריך עדכון אחרון 23-03-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): גב עידן חלילי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: avishai.benish@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס הוא קורס מבואי העוסק בהכרת יסודות עולם המשפט. בקורס יילמדו מושגי יסוד בעולם המשפט, מבנה מערכת המשפט וזכויות אדם וכן תיערך היכרות בסיסית עם ענפי משפט שונים. במסגרת למידת הנושאים השונים יושם דגש על המפגש בין מערכת המשפט לאוכלוסיות יעד שונות של העבודה הסוציאלית ועל תפקידי העו"ס ביחס למשפט.

מטרות הקורס:

(1) היכרות בסיסית עם עקרונות ומטרות המשפט (2) היכרות בסיסית עם מערכות הדין בתחומים המרכזיים - חוקה, עונשין, המשפט המנהלי ועוד (3) בחינה ביקורתית - האם המשפט אכן מייצר צדק, ומקדם זכויות אדם וזכויות חברתיות (תוך היכרות עם ההיסטוריה המשפטית בנושא).

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

(1) להבין בצורה מעמיקה יותר שיח משפטי - מושגים, שיקולים, ועוד. (2) להכיר בצורה בסיסית כלים משפטיים בהם ניתן להשתמש כדי לנסות ולשפר מצבם של אוכלוסיות מוחלשות (3) להבין בצורה מעמיקה יותר בעיות שונות הנובעות משימוש בכלים משפטיים.

דרישות נוכחות (%) :

כקבוע בתקנון בית הספר

שיטת ההוראה בקורס: לימוד פרונטאלי, התלמידים ידרשו לניתוח ביקורתי של פסקי דין, מאמרים, והתרחשויות היסטוריות רלוונטיות. המטלה בקורס כוללת תצפית בבית משפט, וניתוח ביקורתי של הממצאים באמצעות חומרי עזר.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

כפוף לשינויים

1. משפט ועבודה סוציאלית (12.3.19)

חובה:

דורון, י'. (2013). שער ראשון: רקע עיוני, היסטורי וחוקי של העבודה הסוציאלית בישראל. בתוך: מ. חובב, א. לונטל, וי. קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד. קרפל-הנס, מ., דורון, י., ואור-חן, ק. (2008). עמדות של עובדים סוציאליים כלפי חוק ומשפט. ביטחון סוציאלי 78, 69-99. נא לקרוא עמודים: 69-79 ו-89-92. רשות:

וקסלר, ד. (2010). תורת המשפט הטיפול: סקירה. מחקרי משפט כו, 367-378.

Taylor, S. (2006). Educating future practitioners of social work and law: Exploring the origins of inter-professional misunderstanding. Children and Youth Services Review, 28(6), 638-653.

2. מערכת המשפט בישראל (19.3.19)

חובה:

גלנור, י., ובלאנדר, ד. (2013). הרשות השופטת. בתוך: א. שאלתיאל (עורך), המערכת הפוליטית בישראל (כרך א). ירושלים: עם עובד.

3. זכויות אדם (26.3.19)

חובה:

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו

כרמי, נ. (2018). זכויות אדם – מבוא תיאורטי (פרק 1, עמ' 15-30). תל אביב: רסלינג.

בג"ץ 10662/04 חסן נ' המוסד לביטוח לאומי (פסק דין מיום 28.2.2012): פסק דינה של הנשיאה ביניש, פסקאות: 1-8, 23, 32, 35, 37, 39-41, 47, 52-55, 57-58, 61, 68, 71.
בג"ץ 8425/13 איתן – מדיניות הגירה ישראלית נ' ממשלת ישראל (פסק דין מיום 22.9.2014), פסק דינו של השופט פוגלמן, פסקאות: 5-6, 23, 26-27, 31-32, 31-32, 46-48, 53, 55, 59-60, 66, 71, 79-81.

רשות:

ברק ארז, ד. (2017). זכויות חברתיות במשפט הישראלי: הגנה ישירה, הגנה עקיפה ואתגרים להמשך הדרך. בתוך: א. גורדון (עורך), ספר אדמונד לוי (עמ' 53-74). צפרירים: נבו.
בג"ץ 366/03 עמותת מחויבות נ' שר האוצר (פסק דין מיום 12.12.2005): פסק דינו של הנשיא ברק: פתיח ופסקאות: 1, 10-11, 14, 15-19, 22-23, 31.
4. חקיקה ופרשנות (2.4.19)

חובה:

גילד-חיו, ד., ושהב, ס. (2009) עריכת-דין חקיקתית ככלי לשינוי חברתי. מעשי משפט, ב, 69-86.

רשות:

הופנונג, מ. (1997). סמכות, עוצמה והפרדת רשויות – ביקורת שיפוטית בישראל בפרספקטיבה השוואתית. משפטים, כח, 211-238.
רוזנאי, י. (2012). כשהמחוקק אומר "דג" – למה הוא מתכוון? על חשיבותן של ההגדרות בחקיקה. עיונים בשפה וחברה, 5(1-2), 106-127.
5. משפט מינהלי (30.4.19)

חובה:

פלג, א. (2013). אתגר העוני של המשפט המינהלי (עמ' 142-148). תל אביב: רסלינג.

רשות:

גן-מור, ג. (2016). הזכות לדיוור, הזכות לשוויון בדיוור וקהילת הלהט"ב. בתוך: ע. מורגנשטרן, י. לוינסקי וא. הראל (עורכים), זכויות הקהילה הגאה בישראל: משפט, נטייה מינית וזהות מגדרית (עמ' 537-567). צפרירים: נבו.
6. משפט אזרחי (7.5.19)

חובה:

ביטון, י. (2018). קפיטליזם בידי הנזיקין: לשחק את המשחק או להמציא משחק חדש? דין ודברים, (יא), 77-146. נא לקרוא עמ': 105-116, 120-126.
ת"צ 23955-08-12 קולך נ' רדיו קול ברמה (פסק דין מיום 20.9.18): פסקאות: 1-4, 35-39, 55-58, 79, 87, 90-93.
ע"א 10064/02 מגדל נ' אבו חנא ס (3) 13 (27.9.2005): פסק דינו של השופט ריבלין, פסקאות: 1-3, 10, 14, 29-30, 32, 34, 36, 45, 50, 52.

רשות:

ביטון, י. (2003). "חוויות חיים נשית" וצפיות של נזק. משפטים, (לג), 585-654.

7. משפט פלילי (14.5.19)

חובה:

קובו, ע. (2009). פרק ראשון: הסדרי טיעון – רקע. בתוך: נאשמים בלתי-עקביים בבית המשפט מודים

באשמה וטוענים לחפותם. שריגים: נבו.
 זנדברג, ח. (2001). זכויות נאשמים: הזכות למשפט נפרד. שריגים: נבו. נא לקרוא עמ' 23-37.
 ע"פ 6353/94 בוחבוט נ' מ" (פסק דין מיום 14.8.1995).
 רשות:
 כהן, ע. (2016) בין שתי דרכים – המפגש בין טיפול למשפט, כפי שבא לידי ביטוי בעדויות אנשי טיפול
 בתיקי עבירות מין (הליכים פליליים). המשפט, (כב), 139-180.
 8. דיני עבודה (21.5.19)
 חובה:
 בן ישראל, ר. (2002). דיני עבודה (כרך א). תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה. נא לקרוא עמ':
 44-48, 149-164.
 דנג"ץ 4191/97 רקנט נ' בית הדין הארצי לעבודה פ"ד נד (5) 330 (2000): נא לקרוא: בפסק דינו
 של הנשיא ברק, פסקאות: פתיחה, 1-3, 10, 12, 15, 20-21, 25-26.
 רשות:
 בג"ץ 1758/11 גורן נ' הום סנטר (פסק דין מיום 17.5.2012)
 אליאסוף, י. (2012). מעורבות רשויות המדינה ביחסי העבודה בישראל. בתוך: ס. אדלר, י. אליאסוף,
 נ. ארד, ג. דוידוב, ס. דוידוב-מוטולה, י. זמיר, א. לין וג. מונדלק (עורכים), ספר אליקה ברק-אוסוסקין
 (עמ' 711-730), שריגים: נבו.
 9. משפט ומשפחה (28.5.19)
 חובה:
 הקר, ד. (2012) סוגיות משפחתיות בעיניים משפטיות. בן שמן: מודן. נא לקרוא עמ': 35-47,
 95-105.
 שמואלי, ב., שוז, ר., ובלכר, א. (2007). משפחה במשפט: בין יצירה, פירוק ושימור התא המשפטי.
 משפחה במשפט, (א), 1-12.
 רשות:
 הכהן, מ. (2009). השיח הבינאישי המקופל בדיון המשפטי בבית המשפט לענייני משפחה. משפחה
 במשפט, (ב), 385-398.
 אלדר אבידן, ד. (2008). בין רווחה למשפט – המקרה של יחידות הסיוע שליד בתי המשפט לענייני
 משפחה. בתוך: מ. אייזנשטדט וג. מונדלק (עורכים), העצמה במשפט (עמ' 371-410). שריגים: נבו.
 10. משפט וילדים (4.6.19)
 חובה:
 חוק העונשין, התשל"ז-1977: סעיף 368.
 חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשל"ו-1955: סעיפים 2-3.
 חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960: סעיפים 2-3, 8, 11, 22-23.
 רע"א 4852/16 פלונית נ' פקיד סעד לחוק הנוער ראשון לציון (פסק דין מיום 16.8.2016).
 קדמן, י. (2008-2009). במותה ציוותה לילדים רבים את החיים: חובת הדיווח על עבירות בילדים –
 רקע, סקירה ומהות. משפחה במשפט, (ג-ד), 337-346.
 ציונוב, ש., רייכנברג, ש., ורוזנר, ר. (2010). מישהו שומע אותי? על ייצוג רגיש-מגדר לנערות בהליכי
 נזקקות בבית-המשפט לנוער. מעשי משפט, (ג), 103-122.
 רשות:
 בן אריה, א., וקמחי, מ. (2007). מהפכת זכויות הילד והשירותים החברתיים לילדים. בתוך: א. אבירם,
 ג. גל, וי. קטן (עורכים). עיצוב מדיניות חברתית בישראל – מגמות וסוגיות. ירושלים: מרכז טאוב לחקר
 המדיניות החברתית בישראל.
 חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971.
 11. משפט, מוגבלות וכשרות משפטית (11.6.19)
 חובה:
 חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, התשכ"ב-1962: סעיפים: 32, 67ב'.

טולוב, י., וקנטר, א.ס. (2014). של מי החיים שלי? המאבק להשבת האוטונומיה והכשרות המשפטית לאנשים עם מוגבלויות. מעשי משפט, (ו), 45-65.

א"פ (ב"ש) 4996-01-17 פלוני נ' אלמוני (החלטה מיום 30.10.2018).
רשות:

בג"ץ 7081/93 בוצר נ' המועצה המקומית מכבים רעות, נ (1) 019 (1996).
א"פ (חי') 43640-01-15 א.ב. נ' היועץ המשפטי לממשלה (החלטה מיום 8.4.2015).
אורן ד., ודגן, נ. (2007). המהפכה החקיקתית בתחום הנגישות. בתוך: פלדמן, ד., דניאלה להב, י., וחיימוביץ, ש. (עורכים). נגישות החברה הישראלית לאנשים עם מוגבלות בפתח המאה ה-21. ירושלים: משרד המשפטים.

12. מיצוי זכויות ונגישות למשפט (18.6.19)
חובה:

ברק ארז, ד. (2002). מדינת הרווחה בישראל – בין החקיקה לבירוקרטיה. עבודה, חברה ומשפט, (ט), 175-194.

דרעי, א. (2015). כרוניקה של אלימות משפטית: הרפורמות בחוק ההוצאה לפועל ומכתבי גבייה. המשפט, (ז), 91-105.
רשות:

אלבשן, י. (2005). חמישה מקרים ומסקנה (מרתיעה) לפתיחה. בתוך: זרים במשפט – נגישות לצדק בישראל, עמ' 30-11.

זיו, נ. (2005). משפט ועוני – מה על סדר היום? הצעה לאג'נדה משפטית לעוסקים בייצוג אוכלוסיות החיות בעוני. עלי משפט, (ד), 17-34.

בניש, א. ודוד, ל. (2018). זכות הגישה למינהל במדינת הרווחה: על (אי-)מיצוי זכויות חברתיות וחובת ההנגשה של החקיקה החברתית. משפט וממשל, (יט(1)), 395-427.

13. המשפט ככלי לשינוי חברתי (25.6.19)
חובה:

אלבשן, י. (2008). דילמת ייצוג אוכלוסיות מודרות בדרך לתיקון חברתי. מעשי משפט, (א), 153-168.

ליבל, א. (2008). הפרדוקס של אקטיביזם חוץ-משפטי: תודעה משפטית ביקורתית ופוליטיקה לשינוי החברה. מעשי משפט, (א), 63-178.
רשות:

*אלבשן, י. (2011). עריכת-דין מניעתית ככלי לעבודה עם אוכלוסיות מוחלשות. מעשי משפט, (ד), 151-166.

חומר חובה לקריאה:

בהתאם לתכנית הלימודים לעיל – בכפוף לשינויים.

חומר לקריאה נוספת:

בהתאם לתכנית הלימודים לעיל – בכפוף לשינויים.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 90 %

הרצאה 0 %

השתתפות 0 %

הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 10 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

--